

LAKIALOITE 28/2009 vp

Laki rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnalle

Rintamasotilastunnuksesta annetussa asetuksessa 772/1969 määritellään, ketkä ovat oikeutettuja rintamasotilaseläkelain etuuksiin. Lain soveltamisajan lopulla tuli esille, että lain toteuttamisessa oli tapahtunut virheitä. Puolustusministeri Elisabeth Rehn kiinnitti lausunnossaan huomiota myöntämisperusteiden kiistanalaisuuteen. Yksi lain merkittävä valmistelija sota-arkistossa veteraaniasiaa laajemmin tutkineena toteaa lausunnoissaan 26.11.1998 ja 9.10.1998 asiakirjojen puutteet, niiden tuhoamiset ja asetuksen epäselvät määritelmät, joista on ollut seurauksena eriarvoisuutta ja syrjintää.

Maanpuolustuskoulun sotatieteen laitos ilmoittaa mm. 27.11.2000 seuraavaa: "Asetuksen sanamuoto jätti soveltajille aikanaan tulkinnan varaa. Asetustekstin tulkinnanvaraisuuden takia sotilaspiirien päätöksissä on saattanut esiintyä epä johdonmukaisuutta. Tämän todistaa mm. eräiden sotilasläänien lausunnot: 'tulkinnut olemassa olevia myöntämisperusteita väärin' ja 'ol lut päätöstä tehdessään puutteelliset tiedot käytettävissään' sekä 'myöhemmin tarkennetut ilmoittavat että perusteet myönnetylle R-tunnustukselle ovat olleet väärät'."

Eduskunnan oikeusasiamies Lauri Lehtimaja on kahteen kertaan, 24.9.1998 ja 28.12.2001, kiinnittänyt huomiota rintamasotilaseläkelain soveltamisessa tapahtuneisiin yhdenvertaisuusongelmiin. Tunnusten myönnoissä on myös ilmeisesti poikettu eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksestä 27.7.1996. Oikeusneuvos Lehtimaja on antanut 27.8.2002 selvityksen antamansa päätöksen oikeellisuudesta nykyiselle

oikeusasiamiehelle. Sotahistorioitsija everstiluutnantti evp. Helge Seppälä myös asiaa tutkineena toteaa lausunnossaan 16.11.1995 tunnuk sia myönnetyn hyvinkin kyseenalaisin peruste in. Epäkohta on koettu erityisesti vuonna 1926 syntyneen ikäluokan kohdalla.

Mahdolliset virheellisuudet olisi korjattava ensi tilassa. Eräät maakunnalliset veteraaniyhdistykset ovat kirjallisin lausunnoin esittäneet eriarvoisuuden poistamista. Eduskunnan enemmistö on useamman kerran tuonut esille vetera aniasian selvittämisen tarpeellisuuden, ja joka kerta hallitus on ilmoittanut selvittävänsä asian pikaisesti. Näin ei ole toimittu.

Todettakoon myös, että ne sotilaat, jotka vapaaehtoisesti siirtyivät sotien aikana vastapuolella olleiden valtioiden joukkoihin, on katsottu oikeutetuiksi rintamasotilaseläkelain etuuksiin. Henkilön vakaumusta on kunnioitettava, mutta kaikkien henkilöiden tasapuolisesti ja oikeuden mukaisesti. Sotilasvalan merkitys ja kunnioitus on huomioitava.

Veteraaniasian selvittämisen esteeksi on tuotu esille aika — 60 vuotta sotien päättymisestä. Asetuksella 264/1977 hoidettiin 59 vuoden päästä vuonna 1918 vangittuina ja vankileireillä olleiden asia. Samoin miesevakuoijien asia 60 vuotta sotien jälkeen pääasiassa toveritodistuks in. Veteraaniasian hoitamiselle 60 vuotta ei ole este, ja asia olisi voitu selvittää jo yli 10 vuotta sitten ensimmäisten virheellisyyksien tultua esille. Monien eri tahojen lausunnoissa on todettu asiakirjojen puutteet, epäselvyydet ja perustelut asialle.

Epäsuorasti on osoitettu, että puutteellisiin, jopa tarkoituksella tuhottuihin asiakirjoihin ovat syyllisiä rivisotilaat, jotka eivät ole valvoneet, että kaikki tapahtumat olisi kirjattu ylös ja että asiakirjat olisivat seuranneet yksikköä. Vastuuta asiakirjojen puutteista ei saa säilyttää sotilaille. Sota-arkistossa on tällä hetkellä yli 16 hyllykilometriä selvittämätöntä sota-ajan aineistoa, joka sisältää varmuudella myös tunnusoikeusaineistoa.

Valtioneuvoston oikeuskansleri Paavo Nikula on veteraanasiaan perehtyneenä lausunnossaan 24.1.2006 todennut: "Rintamasotilastunnuksen myöntämisperusteita on pidetty paitsi

tulkinnanvaraisina, myöskin aukollisina." Tästä ja eräistä muista syistä johtuen on katsottu, että rintamatunnusta eivät ole saaneet kaikki ne henkilöt, joiden olisi tullut se saada. Epäyhtenäisestä tulkintakäytännöstä on katsottu seuranneen, että eri tehtävissä palvelleita ei ole kohdeltu tasapuolisesti. Perustuslakimme mukaan kansalaisia tulee kohdella oikeusvaltioksi lukeutuvassa maassa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä tammikuuta 1977 annettuun rintamasotilaseläkelakiin (119/1977) uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §
Rintamasotilastunnus voidaan myöntää myös aiempien määräaikojen jälkeen, mikäli asian-

omainen osoittaa hakemuksessaan tähän riittävät perustelut.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2009.

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2009

Lauri Oinonen /kesk